

Polder.blad

januari 2023

natuurpunt

Hobokense Polder

Algemene info

Lidmaatschap Natuurpunt: 38 euro per jaar te storten op onze rekening. Dit bedrag omvat het lidmaatschap voor het hele gezin. Als lid van Natuurpunt Hobokense Polder ontvangt men het algemeen verenigingsmagazine Natuur.blad en ons afdelingstijdschrift Polderblad.

Abonnementen: Natuurpuntleden kunnen zich via onze website abonneren op verschillende natuurstudietijdschriften: **Natuur.focus**, **Natuur.oriolus** en **Zoogdier**.

Abonnement op het tijdschrift Polderblad van Natuurpunt Hobokense Polder: voor leden van andere afdelingen door storting van 10 euro op onze rekening.

Verzekering: ieder Natuurpuntlid is verzekerd inzake burgerlijke aansprakelijkheid bij deelname aan de Natuurpuntactiviteiten. Niet-leden gaan mee op eigen verantwoordelijkheid.

Alle **betalingen** dienen te gebeuren op volgende rekening:

BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder. Op uw betalingen steeds reden van betaling en uw naam vermelden a.u.b.

Fiscaal aftrekbare giften (min. 40 euro) dienen rechtstreeks gestort te worden op rekening **BE56 2930 2120 7588 van Natuurpunt vzw, Michiel Coxiestraat 11 2800 Mechelen met vermelding "7742 Reservaatfonds Hobokense Polder"**.

Contactpersonen

Voorzitter:

Danny Jonckheere, 03 828 64 03 - 0478 33 24 27

Conservator Hobokense Polder:
conservator@hobokensepolder.be
Wim Mertens, 03 216 93 62
0499 58 99 16

Redactie en lay out Polderblad:
tijdschrift@hobokensepolder.be
Ria Thys en Luk Smets, 0476 33 79 36

Geleide wandelingen:
wandelingen@hobokensepolder.be
Annie Van Zwieten, 03 828 37 60

Ledenadministratie, penningmeester en webmaster:
leden@hobokensepolder.be -
webmaster@hobokensepolder.be
Luk Smets, 0477 66 94 32

Ardea-Vogelwerkgroep:
ardea@hobokensepolder.be
Eddie Schild, 0498 73 60 77

Natuurbeheer:

Runderen: André Van Langenhove,
03 288 00 81,
andre.van.langenhove@telenet.be

Hobokense Polder:
Wim Mertens, 03 216 93 62 -
0499 58 99 16

Tarzanboskes:
Danny Jonckheere, 0478 33 24 27 -
jonckheeredesmedt@gmail.com

Goudklompjes: Peter Van Elsacker,
0486 82 27 92 -
peter.vanelsacker@skynet.be

Info natuurbeheer scholen: Diane De Clercq, diane.de.clercq@skynet.be, 0486 07 39 87

Volg ons op Facebook

Website: www.hobokensepolder.be

De **Polderwandelingen** worden verzorgd door onze natuurgidsen van Natuurpunt Hobokense Polder.
Een wandeling in de Hobokense Polder aanvragen?
Hoe doe je dat?
Ieder die het wenst, ook scholen en verenigingen, kunnen een wandeling met natuurgids aanvragen bij Annie Van Zwieten. Contactgegevens: zie hoger.

Polderflits: Van tijd tot tijd brengen we onze leden via e-mail op de hoogte van dringende berichten, die via ons tijdschrift niet tijdig kunnen meegedeeld worden of als herinnering. Wenst u zulke berichten te ontvangen, geef dan uw emailadres door aan flits@hobokensepolder.be

Een dier in nood gevonden?

Probeer in geen geval het dier zelf te verzorgen, dus ook niet voederen of laten drinken. Plaats het dier in een goed geventileerde donkere doos en breng het naar het VOC.

Het VOC is elke dag open tussen 9 u en 17 u (ook weekend). Buiten deze uren: laat het slachtoffer achter in het daarvoor voorziene huisje voor het opvangcentrum.

VOC Brasschaat-Kapellen - Holleweg 43, 2950 Kapellen - 03 376 45 15 - voc.brasschaat-kapellen@vogelbescherming.be

Op naar 2023!

Wat een bijzonder jaar hebben we achter de rug.

Eindelijk konden we weer volop gaan voor een actieve afdelingswerking. We konden onze leden ontmoeten bij het natuurbeheer, op grotere (feestelijke) activiteiten en op geleide wandelingen.

2022 was voor onze afdeling opnieuw een strijdjaar. Ons **verzet tegen de Maritieme Campus Antwerpen** bleef ook het voorbije jaar een hoognodige must.

Na de goedkeuring voor het project door de stad einde 2021 gingen we in beroep bij de provincie. Begin maart voerden we een grote protestactie op de Scheldekaaien tegenover het gebouw van CMB. En einde maart bezorgden we in het provinciehuis onze protesten aan député Luk Lemmens. Het mocht niet baten. Begin mei gaf ook de provincie toestemming aan CMB om de Maritieme Campus Antwerpen aan de Hobokense Polder op te richten.

Uiteraard lieten we het daar niet bij.

We gingen opnieuw in beroep, nu bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen. De ondersteuning van onze advocaten is hierbij enorm belangrijk, maar vrij kostelijk. Dit kunnen we enkel doen dank zij de fantastische sponsoring van zovelen van onze leden, waarvoor oprechte dank!

Intussen hebben we de grote hoop dat het onheil afgeweerd is: de stad contacteerde ons om het megaproject dichterbij de stad in te plannen. En om de locatie bij ons natuurgebied in te vullen met stadsfunctie, zoals magazijnen. Waarschijnlijk brengt dit nog mobiliteitsdruk mee, maar een hoogbouw zal het niet worden. De door de provincie toegekende vergunning blijft echter als een zwaard van Damocles boven ons hoofd hangen. Zolang projectontwikkelaar Reslea niet officieel afstand doet van die vergunning, kunnen wij het beroep bij de Raad voor Vergunningsbetwistingen niet stop zetten. We houden zeker de vinger aan de pols! De strijd is nog niet gestreden!

Andere **hoogtepunten van 2022** waren: einde van de werken aan de Grote Leigracht, heel wat acties van ons fantastisch Expeditieteam Hobokens Wild, samenwerking met 11 11 11 en met wijkraad Polderstad, toffe vogelactiviteiten van onze vogelwerkgroep Ardea, tientallen gidsbeurten van ons geweldig gidsenteam in de Polder en elders in de afdeling, een prachtige verkoop door onze bierploeg van het lekkere Hobokens Wildbier, zoveel man- en vrouwen bij het natuurbeheer in onze gebieden (een speciaal woord van respect aan onze Goudklompjes), ...

Maar ook dank aan de andere (vaak stille) werkers: ledenadministratie, opstellen subsidiedossiers, tijdschrift maken, webmaster, contacten met stad en district, conservator, penningmeester, toezicht in de Polder en op de runderen, infobakjes vullen, catering verzorgen bij grotere activiteiten, standen bemannen, ...

En zo staan we aan de drempel van 2023.

We wensen u allen een jaar met heel veel mooie momenten: in je gezin, in de natuur, ... en we hopen je vaak te mogen verwelkomen op onze vele activiteiten.

Schrijf alvast in voor de **Polderborrel** op zondag 15 januari. Dan verwennen we je graag met een toffe winterse wandeling en heerlijke hapjes en drankjes ... en met een gezellige babbell!

Ria Thys
Redactie Polderblad

Inhoudstafel

Colofon	2
Voorwoord	3
Kalender	4
Expeditie Natuurpunt	12
Algemene vergadering	13
Bijenhôtel aan United Caps	13
Goudklompjeswerking	14
Wat gebeurt er in de Polder?	15
Dank u, Will Ferdy	16
Belgische Vogeldag	16
Lentetrekkingen	17
Het grote Vogelweekend	17
Hobokens Wild	18
Vogelwaarnemingen	19
Onze sponsors	21
Ardea aan het woord	22
Film Onze Natuur	23
Onze zoogdieren	24
Wedstrijd: Zoogdiernuiten	27
Activiteitenkalender	28

Met dank aan de fotografen.

**Het 70ste nummer van
Polderblad
is een feit!**

Kostendelend vervoer
(10 cent/km wordt op de
afspraakplaats georganiseerd)

Kindvriendelijke tocht

Voor deze activiteiten dient
ingeschreven te worden

Zaterdag 14 januari om 9.30 u

Natuurbeheer in de Blikvelden

Leiding: Raf Van der Veken – vrijwilligers@hobokensepolder.be

Een korte greep uit de uit te voeren werken: zwerfvuil rapen, het wandelpad onderhouden, ...

Praktisch:

Afspraak om 9.30 u aan einde van de Frieslandstraat door de poort van de Blikfabriek, aan het gele poortje. Einde

is voorzien omstreeks 13 u.
Te voorzien: werkkledij die tegen een stootje kan, stevig schoeisel, handschoenen.
Graag op voorhand bericht, als je komt.

Zondag 15 januari om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens - 03 216 93 62 – 0499 58 99 16 – wim.a.mertens@proximus.be

Ook in de winter staat in de Polder heel veel werk te wachten.

Wil je in de natuur samen met anderen de handen uit de mouwen steken en daarmee zorgen voor een gezonde leefomgeving? Kom dan bij de vrijwilligersploeg van de Hobokense Polder.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de containers achter United Caps, Schroelaan Hoboken.
Geef een seintje aan Wim als je komt.
Einde omstreeks 13 u.

Nagenieten na intens natuurbeheer - Foto: Raf Van der Veken

Zondag 15 januari om 14 u

Polderborrel: winterwandeling en Nieuwjaarsdrink in de Hobokense Polder

Gidsen: Danny Jonckheere en Wim Mertens

Inschrijven: Ria Thys, 0476 33 79 36 - ria.thys@telenet.be

Er zijn enkele jaren overheen gegaan. Onze laatste Nieuwjaarswandeling was begin januari 2020.

We trachten de gezellige traditie van heel wat jaren begin 2023 te herennen en wandelen vandaag het nieuwe jaar in in ons eigen natuurgebied de Hobokense Polder.

Het is bovendien een mooie gelegenheid om mekaar onze beste wensen voor een gezond en natuurvriendelijk 2023 over te brengen.

Leuk extraatje: onder de deelnemers verloten we 2 x 2 tickets voor de avond met Begijn Le Bleu op vrijdag 24 maart in het Gravenhof.

Praktisch:

We komen samen om 14 u op de parking van United Caps, Schroelaan 15 te Hoboken en wandelen een tweetal uurtjes in de winterse Polder. We eindigen onze wandeling weer op de parking, waar we je laten genieten van een Nieuwjaarsborrel en heerlijke hapjes, bereid door enkele Polderjuffers. Einde: omstreeks 17 u.

Inschrijven noodzakelijk bij Ria Thys via een SMS of Whatsapp-bericht (met je naam en aantal personen) op

Een hapje en een drankje tijdens de Polderborrel - Foto: Dirk Vandorpe

bovenstaand GSM-nummer of via mail **ten laatste 12 januari**. Zo kunnen we de hoeveelheid verwennerijtjes bepalen. Heel welkom!

Donderdag 19 januari om 20 u

Bestuursvergadering in CC Moretus

Open vergadering: dus iedereen welkom!

Zondag 29 januari om 7.45 u

Bustocht naar Zeeland (NL)

Gids: Luc Van Schoor, 0494 33 63 09 - lucvanschoor46@gmail.com

Leiding: Walter Van Spaendonk, 0479 98 57 77

walter.van.spaendonk@skynet.be

Na corona knopen we terug aan met de traditionele Zeelandtochten. Er is geen steltloperstocht geweest, dat geeft ons ruimte om Walcheren en Beveland in te palmen, als daar iets te beleven valt tenminste. Als de voorbereiding uitwijst dat Schouwen-Duiveland en/of Goeree-Overflakkee deze dagen vogelrijker zijn, dan gaan we daar naartoe. Brouwersdam past natuurlijk in alle scenario's. Zeehonden, zeeduike, zeldzame futen, etc.

We zullen zeker zoeken naar enkele plekjes waar we wilde en kleine zwanen en de voornaamste ganzen kunnen zien.

Als je je zelf wil voorbereiden, fris dan even de vliegbeelden op van vogels als steenloper, bonte, paarse en drieteenstrandloper en aanverwanten.

Praktisch:

Inschrijven door storten van 25 euro/persoon vóór 12 januari, voor studenten is dat 18 euro/persoon.

Jongeren met begeleiding onder 12 jaar kunnen gratis mee (wel inschrijven). Gezinnen betalen nooit meer dan 65 euro. Gelieve het bedrag over te schrijven op rekeningnummer BE02 9799 7675 4740 van Natuurpunt Zuidrand met vermelding van "Bustocht Zeeland", de namen van de deelnemers en een telefoonnummer (liefst gsm).

Maximum aantal deelnemers: 32.

Picknicken doen we in een café waar ook soep te verkrijgen is.

Vertrek om 7.45 u aan 't Spant, Boomsesteenweg 335 Wilrijk en einde rond 19 u in Wilrijk.

Meebrengen: verrekijker, telescoop, vogelgids, fototoestel, warme regen-vrije kledij en schoeisel, picknick en enkele euro's voor soep en/of drank

Zondag 12 februari om 8.30 u

Ganzen in de Noorderkempen

Gids en leiding: Wim Roelant - roelantwim@gmail.com

0477 34 07 21

Deze ochtend gaan we op zoek naar ganzen en andere wintergasten in de Noorderkempen. De aantallen zijn dan misschien niet zo groot als in de kustpolders of het Meetjesland, maar ook in onze eigen provincie kunnen er mooie groepen pleisteren. Het gaat daarbij voornamelijk om kol- en toendrarietganzen, maar zoals overall kunnen er altijd wel andere soorten opduiken in zulke groepen. Tevens hebben we in de Noorderkempen (regio Brecht, Sint-Lenaarts, Hoogstraten,...) ook een goede kans op enkele

kleine en zelfs wilde zwanen. Daarnaast zijn ook andere wintergasten te vinden in deze contreien, zoals blauwe kiekendief of (soms erg grote) groepen pleisterende vinkachtigen (o.a. kepen). We proberen dus vandaag op enkele locaties deze soorten te vinden, met eventueel aanvullend een bezoekje aan één van de waterpartijen in de regio voor wat watervogels.

Praktisch:

Inschrijven via ardea@hobokensepolder.be met vermelding "Ganzen

Noorderkempen", uw naam, aantal personen, gsm nummer en email-adres.

Afspraak om 8.30 u op de parking aan 't Spant op de Boomsesteenweg, 335 Wilrijk. Einde rond 12.30 u ter plaatse

Meebrengen: verrekijker, telescoop, kledij volgens het weerbericht
Kosten delend vervoer: 0,1 euro/km
Honden zijn niet toegelaten op onze excursies.

Zondag 12 februari om 9.30 u

Natuurbeheer in de Blikvelden

Leiding: Raf Van der Veken – vrijwilligers@hobokensepolder.be

Een korte greep uit de uit te voeren werken: zwerfvuil rapen, het wandelpad onderhouden, takkenwallen maken, ...

Praktisch:

Afspraak om 9.30 u aan einde van de Frieslandstraat door de poort van de

Blikfabriek, aan het gele poortje. Einde is voorzien omstreeks 13 u.

Te voorzien: werkkledij die tegen een stootje kan, stevig schoeisel, handschoenen

Graag op voorhand bericht, als je komt.

Donderdag 16 februari om 20 u

Bewegingsvergadering in CC Moretus

Open vergadering: dus iedereen welkom!

Zaterdag 18 februari om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens - 03 216 93 62 – 0499 58 99 16 – wim.a.mertens@proximus.be

Ook in de winter is er werk in overvloed. Wil je in de natuur samen met anderen de handen uit de mouwen steken en daarmee zorgen voor een gezonde leefomgeving?

Kom dan bij de weekendvrijwilligersploeg van de Hobokense Polder.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de containers achter United Caps, Schroei-laan Hoboken. Einde omstreeks 13 u.

Geef een seintje aan Wim als je komt.

Zondag 19 februari om 8 u

Ringessie van kleine zangvogeltjes

Gids: Koen Maes

Leiding: Eddie Schild

Vandaag gaan we met een bescheiden groepje van max. 15 personen naar een plaats waar ze met netten vogels vangen. Deze vogels worden dan voorzien van een wetenschappelijke ring. Bij terugvangst van deze vogels kan dit waardevolle informatie geven. Hoe oud, hoe ver vliegt deze vogel, slijtage van de vleugels, gewicht, enz. Bij slecht weer gaat dit niet door, mogelijk dan op een andere datum.

Praktisch:

Inschrijven via ardea@hobokensepolder.be met vermelding van "Ringessie", uw naam, aantal personen, gsmnummer en emailadres.

Afspraak om 8 u. Locatie wordt enkel per mail op het laatste moment doorgegeven. Einde ca. na 1 u ringwerk.

Meebrengen: Goed humeur!

Kosten: vrije bijdrage om nadien vogelkasten te kunnen maken. Honden zijn niet toegelaten op onze excursies.

Foto: Luk Smets

Zondag 26 februari om 14 u

Knoppenwandeling in de Hobokense Polder

Gids: Stan Van Damme - stan.vandamme@skynet.be

In 2022 konden we met Stan in Fort 8 en de Tarzanboskes op stap om de knoppen aan de bomen te bekijken enkele weken voor ze weer openbarsten en de lente aankondigen.

Ook dit jaar gaan we op zoek naar dit wonder gebeuren. We zullen heel wat verschillen merken bij de knoppen. Laat je verrassen door deze magie!

Praktisch:

Afspraak om 14 u op de parking van United Caps, Schroeilaan 15 in Hoboken. De wandeling duurt ongeveer 2.30 u. Meebrengen: warme kledij en laarzen

Ga je mee, geef dan een seintje aan Stan.

Zondag 5 maart om 10 u

Zwerfvuilactie in de Hobokense Polder

Leiding: Luk Smets - 0477 66 94 32 – luk.smets@telenet.be

De lente komt er stilaan aan. Dus zorgen we nog eens voor een proper natuurgebied. We hebben wel onze Goudklompjes en verschillende ijverige wandelaars die geregeld zwerfvuil ruimen, maar we ervaren – jammer genoeg – dat het geen kwaad kan om 1 x per kwartaal een extra opruiming te doen in en rond de Hobokense Polder.

Praktisch:

Afspraak om 10 u achteraan op de parking van United Caps, Schroeilaan 15. Wij zorgen voor vuilzakken en grijp-stokken.

Meebrengen: werkhandschoenen, gesloten schoeisel (of laarzen)
Einde voorzien omstreeks 12 u

Graag op voorhand melden aan Luk, als je komt.

Foto: Luk Smets

Zaterdag 11 maart om 8 u

Spechten in het Peerdsbos

Gids: Wim Roelant - roelantwim@gmail.com en 0477 34 07 21

Leiding: Walter De Weger - deweger.walter@skynet.be en 0495 23 77 10

Vogelminnende lieden denken, wanneer ze in een bos komen, al eens gemakkelijk aan spechten als typische bosvogels. Zeker in het vroege voorjaar wanneer deze soortengroep al erg actief is met het verwerven en verdedigen van hun broedterritorium, zijn spechten vrij gemakkelijk waar te nemen. Ze gaan dan behoorlijk te keer met hun geroffel en geroep.

In het Peerdsbos hebben we kans om verschillende soorten te zien, mogelijk zelfs de 5 soorten die in ons land standvogel zijn! Sinds een kleine 2 decennia komt immers de middelste bonte specht ook vrij talrijk in de Vlaamse bossen voor. Grote bonte en groene specht zouden als de meest algemene soorten niet al te moeilijk mogen te vinden zijn.

Ook zwarte - onze grootste soort - en

kleine bonte - dan weer de kleinste - zijn al in het Peerdsbos waargenomen. Hoe meer ogen en oren, hoe meer kans we hebben om ze allemaal te ontdekken. Kom dus zeker mee vandaag!

Praktisch:

Inschrijven via ardea@hobokensepolder.be met vermelding van "Spechten Peerdsbos", uw naam, aantal personen, gsm nummer en emailadres.

Afspraak om 8 u op de parking aan 't Spant op de Boomsesteenweg, 335 Wilrijk. Wie ter plekke wil aansluiten, kan dit aan de parking van Peerdsbos aan de Beukendreef naast de Melkerij rond 8.30 u. Einde rond 12.30 u ter

plaats.

Meebrengen: verrekijker, telescoop, kledij volgens het weerbericht
Kosten delend vervoer: 0,1 euro/km
Honden zijn niet toegelaten op onze excursies.

Zaterdag 11 maart om 18 u

Gezellig samenzijn met algemene vergadering van onze vzw en feestelijke maaltijd !!!!

Info: Ria Thys – 0476 33 79 36 – ria.thys@telenet.be

Als Natuurpunt Hobokense Polder houden we de Antwerpse (en de Vlaamse) natuur in ons hart. We beleven die natuur samen met jou via natuurstudie-activiteiten, natuurbeheer, beschermingsprojecten en uitstappen.

Natuurpunt Hobokense Polder wordt gevormd door mensen zoals jij en wij, die zich betrokken voelen met hun omgeving en aan hun kinderen en kleinkinderen een boeiende leefomgeving willen doorgeven.

Na de belemmeringen door Corona is het fijn onze jaarlijkse traditie weer op te nemen. Dat doen we dan ook heel graag - samen met jou – op zaterdag 11 maart.

Om 18 u staat in CC Moretus, Berkenrodelei na een verwelkomings-aperitief een feestelijke maaltijd op ons te wachten. We laten het ons smaken.

We maken ook even tijd vrij om kort terug te kijken op 2022. En we laten je ook al eens “proeven” van ons verder aanbod in 2023. Zie ook elders in dit Polderblad voor de agenda van een “officiële”

stukje: de Algemene Vergadering van onze VZW.

Wat staat er op het menu?

We kiezen vandaag voor een vegetarische maaltijd, bereid door Bar Madam!

Voorgerecht: pompoen-knolseldersoep

Hoofdgerecht: (buffet met Midden-Oosters getinte gerechten): aubergine curry, pikant geroosterde wortels met yoghurt dressing, geurige rijst met linzen en rozijnen, Libanese aardappels, tabouleh

Dessertenbuffet: wortelcake, citroencake, bananenbrood met chocolade, rijstpap, brownie, broodpudding met chocolade

Inschrijven door storting van 25 euro p/p op onze rekening BE81 5230 8065 0424 van Natuurpunt Hobokense Polder **ten laatste 4 maart** met als mededeling “Gezellig samenzijn”.

Dranken (wijnen, bieren, frisdranken) dienen ter plekke afgerekend te worden.

Heel welkom!

Een ledenfeest als vanouds ... Foto's: Dirk Vandorpe

Zondag 12 maart om 9.30 u

Natuurbeheer in de Blikvelden

Leiding: Raf Van der Veken – vrijwilligers@hobokensepolder.be

Een korte greep uit de uit te voeren werken: zwerfvuil rapen, het wandelpad onderhouden, takkenwallen maken, ...

Praktisch:

Afspraak om 9.30 u aan einde van de Frieslandstraat door de poort van de Blikfabriek, aan het gele poortje. Einde is voorzien omstreeks 13 u.

Te voorzien: werkkledij die tegen een stootje kan, stevig schoeisel, handschoenen

Graag op voorhand bericht, als je komt.

Foto: Ria Thys

Donderdag 16 maart om 20 u

Beheervergadering in CC Moretus

Open vergadering: dus iedereen welkom!

Zaterdag 18 maart om 18.20 u

Slaapplaatsstelling halsbandparkieten

Gids en leiding: Walter De Weger - 0495 23 77 10

De laatste jaren wordt door ARDEA 2 maal per jaar de slaapplaats van de halsbandparkieten geteld.

Dit om te zien hoe de evolutie van hun toename evolueert. Het is wel duidelijk dat we door een gebrek aan natuurlijke vijanden de laatste jaren een spectaculaire toename van deze hollenbroeders hebben kunnen vaststellen. Dit kan een invloed hebben op onze inheemse hollenbroeders als spechten, kauwen en boomklevers. Maar ook onze zaden- en fruitetende inheemse vogels hebben er een grote concurrent bijgekregen. Vooral tijdens de winterperiode, wanneer het voedsel in de natuur schaarser geworden is, kan dit toch leiden tot problemen voor ons inheemse vogelbestand. Het wordt duidelijk dat de vogels in de winter toch meer en meer hun toevlucht moeten zoeken in tuinen waar er bijgevoerd wordt. Ook de lawaai-erige parkieten laten het niet aan hun hart komen en schuiven nu ook aan aan de welgevulde dis in de tuinen.

Het begon allemaal zeer onschuldig in 1974 wanneer het Melipark in Brussel sloot en men deze vogels samen met de Alexanderparkiet en de monniksparkiet, vrijgelaten heeft. Wie had toen kunnen denken dat deze exoot zich zo goed kon aanpassen aan ons klimaat en verstedelijkte omgeving. Maar vandaag de dag is hij al niet meer weg te denken uit onze parken en tuinen.

Halsbandparkiet - Foto: Walter De Weger

Op zaterdag 18 maart organiseert ARDEA een slaapplaatsstelling in de omgeving van het Kielpark waar we al enkele jaren de halsbandparkietslaapplaats monitoren met steeds toenemende aantallen. Het is altijd een spektakel om deze exoten in groepjes van enkele tientallen en soms met meer dan honderd door de straten te zien aanvliegen naar de 2 bomen die ze als slaapplaats hebben uitgekozen.

Iedereen is welkom om die avond mee te tellen. En je zult zeker ook andere kleurvarianten te zien krijgen zoals de gele en blauwe halsbandparkiet die we de vorige keren hebben kunnen waarnemen. Of wie weet krijgen we wel een monniksparkiet te zien, die

we dit najaar tijdens het trektellen van de trekvogels al een paar keer hebben mogen waarnemen.

Praktisch:

Inschrijven via ardea@hobokensepolder.be voor 15 maart. In geval van slecht weer gaat deze telling niet door. Afspraak om 18.20 u op de hoek Willem Eekelaarsstraat en de Volhardingsstraat. Einde ca 18.45 u. Kijk ook naar het ARDEA blog om de juiste plaats van samenkomst te zien, mocht er toch een wijziging komen. De exacte slaapplaats van deze exoot kan immers wel eens wisselen. Meebrengen: wandelschoenen, verrekijker, fototoestel. Honden zijn niet toegelaten op onze excursies.

Zondag 19 maart om 9 u

Natuurbeheer in de Hobokense Polder

Leiding: Wim Mertens, 03 216 93 62 - 0499 58 99 16

Ook nu staat er in het natuurgebied heel veel werk te wachten. Wil je samen met anderen de handen uit de mouwen steken en daarmee zorgen voor een gezonde leefomgeving? Kom dan bij de vrijwilligersploeg van de Hobokense Polder.

Praktisch:

Afspraak om 9 u aan de containers achter United Caps, Schroellaan Hoboken.
Geef een seintje aan Wim als je komt.

Foto: Dirk Vandorpe

Woensdag 22 maart om 20 u

Europese orchideeën – kennismakingsavond

Presentatie: Patrick Mannens

Inschrijven: Ria Thys – 0476 33 79 36 – ria.thys@telenet.be

Even mezelf voorstellen: Patrick Mannens. Ik ben al 7 jaar op pensioen en werk al heel die tijd als vrijwilliger 'goudklompje' in de Hobokense Polder. Maar ook in de Plantentuin te Meise. Allemaal met veel aandacht voor orchideeën. Jarenlang had ik in mijn tuin een serre waarin ik tropische orchideeën hield. Ook in de Plantentuin te Meise ben ik verantwoordelijk voor de orchideeëncollectie. Maar mijn grote liefde voor orchideeën is reeds ontstaan, toen ik nog jong was. Dit door een kennismaking met inheemse orchideeën tijdens een gegidst bezoek aan de Gaume. Ophryssen trokken daar mijn aandacht.

In de Hobokense Polder viel het me op dat bij de vele natuurliefhebbers slechts enkelen kennis hadden wat betreft onze inheemse orchideeën.

Voor natuurliefhebbers die geen voorkennis hebben over inheemse orchideeën, geef ik een presentatie over Europese orchideeën. In 2022

was ik in Frankrijk in de Vercors.

Ik heb een PowerPointverslag wat zeker een goed beeld kan geven van een groot aantal orchideeën die vaak ook in België voorkomen. Ik zal ook een kort overzicht maken over de 4 orchideeënsoorten die bij ons in de Hobokense Polder voorkomen.

Ter info: op zaterdag 27 mei begeleiden Patrick Mannens en Marnix Lefranc een orchideeëntocht naar de Sint-Pietersberg, het walhalla voor de orchideeënliefhebbers. De avond van 22 maart is een goede intro voor deze uitstap! Meer info in ons tijdschrift van april.

Praktisch:

Afspraak om 20 u in de bovenzaal van CC Moretus, Berkenrodelei Hoboken.

Inschrijven is aangewezen ten laatste 20 maart.

Inkomprijs bedraagt 5 euro. Dit schenken we – na aftrek van onkosten – aan S.E.M.O. (Studiegroep voor Europese en Mediterrane Orchideeën)

Hommelorchis - Foto: Luk Smets

Vrijdag 24 maart om 20 u

Begijn Le Bleu in het Gravenhof - Kijk!

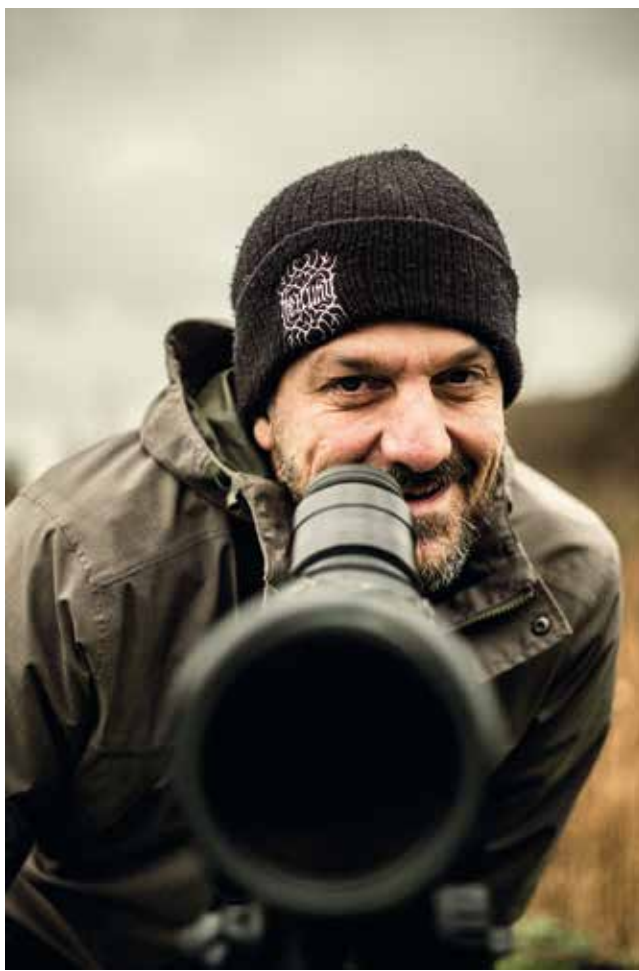

Fwiet! Fwiet! is de naam van de podcast en het vogelmagazine van Begijn Le Bleu dat enthousiast wordt onthaald door media en publiek. Nu brengt Begijn een **voorstelling over de kick van het vogelspotten: Kijk!**

Hij heeft het over de machtige levenswijze van vogelsoorten zoals de rietzanger, de gierzwaluw en de raaf. Hij neemt je mee in de lucht tijdens de vogeltrek waar een stroom van miljoenen vogels passeert richting het zuiden, om vervolgens terug te landen in eigen land waar blauwe reigers als zen-monniken geduldig wachten om hun slag te slaan. Dit alles om te tonen dat onze natuur nog slimmer en mooier is dan u al dacht.

Begijn doet dit met woord en beeld zoals we dat van hem kennen. Met bezieling en humor vertelt hij over zijn passie om er een prachtige avond vol verwondering van te maken. Laat u meevoeren in de wondere wereld van Begijn waar vogels de hoofdrol spelen.

Foto: Jelle Vermeersch

Natuurpunt Hobokense Polder en de Vogelwerkgroep Ardea werken graag mee aan deze voorstelling. Wij zullen aanwezig zijn met een verzorgde **infostand**, waarbij uiteraard vogels centraal zullen staan. Maar ook ons **Hobokens Wildbier** zal op deze avond niet ontbreken.

Onder de aanwezigen zal Begijn een **vogelkastje** verloten, geschonken door Natuurpunt Hobokense Polder.

En als extraatje: we verloten **2 x 2 gratis inkomkaarten** tussen de aanwezigen op onze Polderborrelwandeling op 15 januari. (alle info: zie Kalender)

De prijswinnaar van onze wedstrijd in Polderblad (oktobernummer) ontvangt eveneens een gratis dubbelticket.

Praktisch:

Afspraak in het Gravenhof, Louisalei 7 – Hoboken

Tickets in voorverkoop:

14 euro – www.gravenhof.org/nl/event/96326/begijn-le-bleu

Aan de balie op woensdag tussen 13 u en 16 u of in de bibliotheek tijdens de openingsuren

Tickets aan de kassa (indien nog beschikbaar): 16 euro

De vertoning van KIIK door Begijn Le Bleu is een samenwerking tussen

Zaterdag 25 maart om 18.30 u

Nacht van de steenuil

Coördinatie: Eddie en Niels Schild - 0498 73 60 77

Deze avond is geschikt voor alle leeftijden !!! Gezinnen met kinderen meer dan welkom !

Voor de zesde keer organiseert Ardea's Roofvogel en Uilen Werking, ARUW, in samenwerking met de milieuraad van Hove een info avond met fietstocht in het kader van de nationale Nacht van de steenuil, die in heel Vlaanderen wordt georganiseerd door Natuurpunt op dezelfde dag.

Tijdens een beeldrijke voordracht nemen we u mee in de wereld van de uilen die in onze contreien (nog) voorkomen, met speciale aandacht voor de kleinste soort: het steenuiltje. Deze vogelsoort is typisch voor landelijk gebied met knotwilgen en weiden waar paarden of schapen worden gehouden. Ook in ons werkingsgebied zijn er nog enkele geschikte biotopen waar de steenuil voorkomt. Door het plaatsen van geschikte broedkasten, in overleg met lokale boeren of grondeigenaars, krijgen ze meer kansen om te overleven. Na of voor deze voordracht gaan we met de fiets op zoek naar de echte steenuilen. Tijdens deze stille en trage fietstocht waarbij we regelmatig halt houden, hopen we ze echt te horen en zelfs te zien. Er is geen garantie, maar in deze tijd van het jaar is er een grote kans op waarnemingen. We trachten het speciale steenuilbiertje te bemachtigen, dat je dan bij ons kan kopen, en we trachten uilenkoekjes te

Jonge steenuiltjes - Foto: Kathy De Lange

bakken. Dit om onze geldlade te spijzen; alle inkomsten gaan integraal naar het maken van nieuwe broedkasten. Al ons werk is vrijwillig en we steken zelf regelmatig onze hand in eigen buidel om deze vogels te ondersteunen.

Heb je er na deze avond niet genoeg van, dan kan je ter plaatse inschrijven om een mogelijke ringsessie te volgen. Dit kan pas enkele dagen op voorhand meegedeeld worden en zal in de maand mei of juni zijn. Afhankelijk van het aanbod kan dit voor steenuil, kerkuil of torenvalk zijn, het aantal deelnemers wordt beperkt tot max. 10 voor het welzijn van de vogels.

Praktisch:

Inschrijven verplicht : ardea@hobo-

kensepolder.be voor 24 maart, met vermelding van Nacht van de steenuil: naam en het aantal personen, graag ook een gsm nummer: kan van pas komen in corona tijden. Let op! max. 30 personen.

Afspraak om 18.30 u in de Bibliotheek te Hove. Einde ca 21 u. Deze avond is geschikt voor alle leeftijden.

Kosten: geen, al is een vrije gift steeds welkom, te droppen in een vogelkastje.

Meebrengen: Fiets in rijklare toestand (opgepompte banden) voorzien van werkend licht, veiligheidshesje, eventueel verrekijker of/en fototoestel indien gelukkige bezitter.

Honden zijn niet toegelaten op onze excursies.

Expeditie Natuurpunt, een unieke ervaring!

Ook in 2023 kan je deelnemen met een team ten voordele van een natuurgebied in Vlaanderen. Hou je van natuur en ben je sportief, wil je helpen aan meer en betere natuur.... Schrijf je in!

Hoe begin ik er aan?

Je zoekt een team van gelijkgezinden dat een sportief en sociaal engagement wil aangaan. Je kiest een route die je zal stappen, varen of fietsen langs prachtige natuur.

Je zamelt minstens 1.500 euro in tegen 24 juni 2023. Tijdens het laatste weekend van juni beleef je een fantastisch weekend met je team waarbij je wordt meegezogen in een toffe en amicale sfeer. Misschien een beetje afzien, maar vooral genieten!!!

Hoe zamel ik geld in?

Sommige teams kijken hier tegen op. Je lokale Natuurpunt afdeling, of onze ervaren rotten helpen je graag verder met tips, tricks of andere ondersteuning. Een mail naar vrienden en familie is vaak al een mooie start, giften zijn vanaf 40 euro fiscaal aftrekbaar, acties met eten of drinken werken altijd!

Hoe zwaar is het expeditie-weekend?

Er zijn verschillende routes door Vlaanderen. Sportievelingen kunnen kiezen voor een wandelroute van 33 km (zaterdag) en 40 km (zondag) en de minder getrainden kunnen kiezen voor

een dagwandeling van 22 km. Er zijn 8 verschillende routes om uit te kiezen.

Meer info op: expeditie.natuurpunt.be of stuur een mailtje met je vragen naar rafvdveken@hotmail.com

Team Hobokens Wild engageert zich opnieuw voor de Hobokense Polder

3 keer is scheepsrecht bedachten we met ons team dat in 2023 voor de 3de keer gaat meedoen aan Expeditie Natuurpunt.

Noem het een verslaving, een engagement, een vriendenclubje, een hart voor natuur... Verleden jaar zaten de sfeer en de organisatie fantastisch in elkaar en dat geeft ons goesting om weer mee te doen. We beleven plezier aan de activiteiten om geld in te zamelen en het expeditie-weekend is de kers op de taart.

In 2021 wandelden we de Dommelroute en haalden we bijna 9000 euro bij elkaar voor de Hobokense Polder. Vorig jaar deden we mee aan de Maasroute met 1 dag kanoën en 1 dag wandelen en zamelden we met onze acties bijna 8000 euro in. Dit jaar gaan we terug twee dagen wandelen tijdens de Grote Neteroute en hopen we opnieuw een mooi bedrag te behalen.

We brainstormen alvast over enkele activiteiten... Hou zeker onze facebookpagina 'Expeditie Natuurpunt Hobokens Wild' in de gaten of steun ons rechtstreeks via www.expeditie.natuurpunt.be

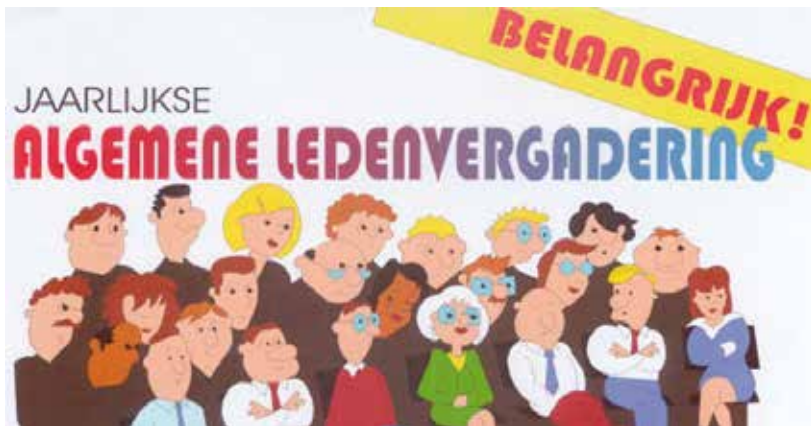

Algemene Vergadering Natuurpunt Hobokense Polder vzw Zaterdag 11 maart

Jarenlang hielden we de officiële Algemene Vergadering van onze vzw tijdens het jaarlijkse ledenfeest. Voorbij twee jaren heeft corona ons gedwongen dit online te doen. Maar nu kunnen we terug aanknopen bij de oude traditie.

Op zaterdag 11 maart 2023 gaat ons gezellig samen zijn door in Cultuurcafé Moretus. Zie voor meer details in de kalender bij 11 maart. Tijdens deze avond houden we ook een “officiële” moment, de jaarlijkse Algemene Vergadering van onze vzw.

Al onze leden zijn op deze vergadering uitgenodigd. Ieder Natuurpuntlid van onze afdeling is immers statutair toegetreden lid van onze vzw. Onze vereniging heeft echter ook stemgerechtigde leden nodig. De drempel om stemgerechtigd lid te worden ligt echt niet hoog. Stuur een mailtje aan info@hobokensepolder.be met je kandidatuur. Enige voorwaarde om aanvaard te worden, is dat je lid bent van onze afdeling.

Agenda van de vergadering

- Aanvaarding van nieuwe stemgerechtigde leden, eventueel ontslagen van stemgerechtigde leden.
- Jaaroverzicht 2022 aan de hand van beelden.
- Financieel verslag 2022 en begroting 2023.
- Ontslag en verkiezing nieuwe bestuursleden.
- Vooruitblik 2023: wat bieden we?
- Statutenwijziging: aanpassing van onze statuten aan de nieuwe wettelijke verplichtingen.
- Rondvraag.

Om de beraadslaging vlot te laten verlopen, zal u half februari op onze website de nodige info vinden over financieel verslag, begroting en statutenwijziging.

Bijenhotel aan United Caps

Binnen de UNITED CAPS groep is één van de strategische prioriteiten te werken rond sustainability/duurzaamheid.

Hiervoor is ook intern een wedstrijd uitgeschreven waarbij elke medewerker projecten mocht voorstellen.

Elke Lavet is de winnares van deze bedrijfswedstrijd. Zij had de slogan **Bee United** uitgevonden.

In samenwerking met Natuurpunt Hobokense Polder is een prachtig bijenhotel geplaatst links vooraan het bedrijf. De slogan Bee United is op het bijenhotel geplaatst en kortelings wordt ook het perkje rond dit hotel nog wat verfraaid.

Goudklompjeswerking

Peter Van Elsacker

Riet maaien in het Rallegat - foto: Georges Broelinckx

De zomer was – weeral – zeer droog, grassen en kruidachtige planten kwijnen weg en de bomen lieten een deel van hun bladeren vallen. In het najaar verbeterde de situatie: er viel eindelijk weer wat regen. Samen met de hoge temperaturen, hoger dan normaal tot ver in de herfst, veroorzaakte dat een groeispurt van grassen en andere vegetatie. Half november maakte ik een praatje met de Stadsherder die zijn schapen laat grazen in de Hobokense Polder, op de Schroevelden en op de grasvelden van de gewezen volkstuintjes langs de oude spoorweg. Er stond zoveel gras dat de schapen niet alles zo kort konden afgrazen zoals gewoonlijk, want hij heeft een heel begrazingsschema op meer plaatsen rondom Antwerpen en kon daardoor niet langer dan voorzien op dezelfde plek blijven. Dat ervoeren wij ook bij het maaien: elke keer werden we verrast hoeveel maaisel er afkwam, meerdere volle tractorladingen werden afgevoerd naar de stortplaatsen.

Het maaien van de bermen van de spoorweg, van de Aciérie tot aan de brug over de Leigracht, heeft ons vier werkdagen gekost. Daar kwam dan nog een dag bij voor het stukje Metaalstraat, dat nog steeds afgesloten

is door de (sanerings)werkzaamheden aan Blue Gate. Naast maaien werden ook boompjes verwijderd, voornamelijk wilgjes, zodat er voldoende licht op de Violiergracht valt wat de levenskwaliteit ten goede komt.

Japanse duizendknoop afmaaïen en uittrekken blijft een weerkerende klus. Meermaals in het groeiseizoen maaïen we op de verschillende groeiplaatsen van dat spul: langs de Grote Leigracht aan het eikenpad, het Polderke van Thys en het Siblovelde een eind verderop, het Kompasveld en de omgeving van de United Caps. In de herfst maaiden we daar een laatste keer vooraleer de bladeren geel worden. Het is dan dat de plant voedingsstoffen recycleert door die vanuit de bladeren te transporteren naar de wortelstok, om die het volgende jaar te hergebruiken. Dat proberen wij zo veel mogelijk tegen te gaan.

Voor al dat werk van maaïen, bijeen rake-

len, op de tractor stapelen en afvoeren kunnen we al jaren beroep doen op de helpende handen van leerlingen van scholen in de buurt.

Het voorbije kwartaal waren dat verschillende klassen van twee scholen van De Leerexpert, die van de August Leyweg 10 en hun buur op nr. 14. Een oprechte dank van de Goudklompjes aan alle meisjes en jongens voor hun inzet.

Bovenop die weerkerende taken zijn er werkzaamheden die af en toe moeten gebeuren, soms eens om de zoveel jaar. Riet maaïen is er zo een van, gecombineerd met het verwijderen van boomopslag, meestal is dit wilg of zwarte els. Beide zijn soorten van natte gebieden die het rietveld zouden overnemen indien wij daar niets aan zouden doen. Het riet maaïen en afvoeren dient om dit ecosysteem in goede conditie te houden. We doen niet aan een totale kaalslag, neen, dit gebeurt op een deel van het rietveld. In een volgend jaar komt een ander deel aan de beurt. Zo blijft er altijd voldoende leefgebied over voor de rietbewoners. Met de droogstand konden we in verschillende plassen werken, zowel met de ploeg van het weekendbeheer als met de Goudklompjes: het Broekskot (aan kijkwand Roerdomp) en het Rallegat West (kijkwand Dodaars). In het Barberveld in het centrale deel waren personeelsleden van de firma Ecover actief, een

Kinderen van de Leerexpert aan het werk - foto: Rita Tjollin

belangrijke sponsor van Natuurpunt. Naast maaien lag de nadruk op het verwijderen van zwarte els. Het beste is om die uit te trekken met een soort hefboom: een "tree popper". Lukt dat niet dan worden ze laag afgeknipt of afgezaagd, maar dan vormt zich op den duur een stronk waaruit nieuwe uitlopers schieten. Dat is dan weer werk voor later... De directe omgeving van de kijkwand Roerdomp werd eveneens grondig onder handen genomen. Dat was een hele tijd geleden en waar water zou moeten staan, was dat aan het dichtgroeien.

Uiteraard niet te onderschatten is al het werk dat uitgevoerd werd door onze rasterploeg onder leiding van André. Met z'n vieren graafden en boorden ze putten om nieuwe weipalen in te zetten, klopten en spijkerden ze prikkeldraad vast, vervingen hoekpalen, maakten met bosmaaier

Schuilen op het einde van een regendag - foto: Diane De Clercq

en heggenschaar de draad vrij van overgroeïende planten, herstelden klappoorten en andere infrastructuur. Overall in de Polder waren ze actief, iedere woensdag opnieuw, om te zorgen dat het veeraster in goede vorm blijft en de Gallowayrunderen niet daarbui-

ten op stap gaan. Het is een groot gebied waar ze kunnen rondlopen en dat betekent heel veel draad die onderhouden moet worden. Het is hier kort geschetst maar het is heel veel werk, in soms moeilijke omstandigheden.

Wat gebeurt er in de Polder

Tekst: Wim Mertens - Foto: Marc Adriaenssens

Galloways

Soms gebeuren er ongelukjes. De zeven kalfjes, die deze zomer het licht zagen, waren niet echt gepland. De stier was in 2021 iets te lang blijven staan en zag de kans om toch nog enkele koeien te dekken. In principe wordt een stier die al voor nakomelingen heeft gezorgd iets vroeger weggehaald om inteelt te vermijden en te vermijden dat koeien die pas gezoogd hebben te snel opnieuw drachtig worden. Maar daarom zijn de zeven kalfjes natuurlijk niet minder welkom. Benieuwd of ze zo avontuurlijk zullen worden als de vorige generatie, waarvan er een paar regelmatig uitbraken. Voorlopig hebben ze in elk geval voldoende voedsel. Door het warme weer bleef het gras groeien tot eind november.

Wandelpaden

In het voorjaar stelden we een toegankelijkheidsreglement op om subsidies te kunnen aanvragen voor de verbetering van de wandelpaden. Wandelpaden in een natuurgebied mogen een beetje ruw en modderig

zijn. De Hobokense Polder is tenslotte geen park. Maar het aantal bezoekers is de laatste jaren erg groot en deze bezoekers hebben precies een afkeer van water. Vele wandelaars lopen rond de modderige plekken op de paden waardoor deze op enkele plaatsen erg breed werden, tot wel 10 m. Dit is natuurlijk niet wenselijk. Daarom nemen we nu de smerigste stukken onder handen. We hogen de paden een beetje op en werken ze af

met een harde laag boskiezel. Op de allernatste plekken vullen we dit aan met korte plankenpaden en brugjes. Als alles goed verloopt, merken jullie het verschil reeds in 2022.

Natuurbeheer met schapen

Ook in het najaar van 2022 kwam de stadsherder met zijn kudde naar de Hobokense Polder.

De schapen zorgden ervoor dat de Schroeivelden kort gegraasd werden.

Dank u, Will Ferdy !

Op 8 november overleed Will Ferdy. Hierbij een eerbetoon aan hem.

Om de betrokkenheid van Will Ferdy met onze vroegere Werkgroep Hobokense Polder (WhoP) te situeren moeten we teruggaan naar de jaren '70 en '80 waar er werd rondgegaan met petitielijsten. Daarbij werden 1000-den handtekeningen verzameld voor het behoud van onze Polder. Op één van die acties, aan de voormalige GB Supermarkt in de Steynstraat-Hoboken, was Will bereid om zijn handtekening te plaatsen op de lijst die Frans Thys hem aanbood.

Hij deed dat wel onder zijn echte naam, Werner Ferdinande. Frans belde nog diezelfde zaterdagavond Will op met de vraag of hij op een WhoP-activiteit wou optreden. Zijn reactie was enorm bemoedigend "Natuurlijk, en dat doe ik graag voor die groene Polder !" Het enige wat Will Ferdy hiervoor vroeg, was een eenvoudig etentje, en een goede geluidsinstallatie waarvoor Theo Verschueren heeft gezorgd.

Als blijk van waardering werd nadien, namens WhoP, Will nog een mooi natuurboek aangeboden bij hem thuis in residentie Berkenrode op de Sint-Bernardsesteenweg waar hij jaren gewoond heeft. Will toonde zich daar-

bij als een zeer innemend persoon en was heel blij met dat geschenk.

In 1980 stonden tal van WhoP-activiteiten op het programma: in het voorjaar een 'groene week' met een tentoonstelling in de plaatselijke bibliotheek, een debatavond in café De Nieuwe Spiegel, diaprojecties en geleide natuurwandelingen; in het najaar een 'groene ommegang' op 11 oktober. Het parcours van die betoging liep van het centrum naar Polderstad en had als eindpunt de Kioskplaats, aan het oud gemeentehuis. Will Ferdy gaf als afsluiting een hartverwarmend zangoptreden in een tent. Het was die dag een echt hondenweer met veel regen. Niettemin waren er 250 a 300 aanwezigen die genoten van Will's voorstelling.

Voor de medewerkers van de WhoP was dat optreden een fantastische geste en uiteraard een enorme verrassing. Het gaf ook aan hoe breed onze actie voor het behoud van de Polder wel gedragen werd door de plaatselijke bevolking. Dit alles stond in schril contrast met de dwarse en negatieve houding van de lokale overheid.

Wat Will Ferdy betreft is het eigenlijk

niet bij deze eenmalige sympathiebetuiging gebleven. In 1989, in het kader van onze grote bezwaarschriftenactie, schreef Will, vanuit het buitenland, een brief om te zeggen hoezeer hij achter onze acties stond.

De ongemakkelijke weg van actie voor het behoud van de Polder heeft in al die moeizame jaren toch tal van wonderbaarlijk mooie momenten opgeleverd. Dat stralende, onbaatzuchtige optreden van Will is daar één van. Het staat nog steeds levendig in onze herinneringen gegrift.

We blijven Will Ferdy daar bijzonder dankbaar voor.

Uit teksten van de voormalige voorzitters Paul Pals en Frans Thys, samengesteld door Luc Van Schoor

BELGISCHE VOGELDAG

Zaterdag 21 januari - 9.30 u tot 17.30 u
Campus Drie Eiken, Universiteit Antwerpen

Het programma staat hoofdzakelijk in het teken van vogelherkenning, wat gebracht wordt door specialisten van het hoogste niveau.

De toegangsprijs van 20 euro omvat broodjeslunch en drank tijdens de 2 pauzes, bezoek aan alle lezingen en de Vogelbeurs. Inschrijvingen dienen ontvangen te zijn uiterlijk vrijdag 13 januari. Schrijf in via www.natuurpunt.be/pagina/belgische-vogeldag

Waterral - Foto: Guy Borremans

Lentetrekellingen op de Polderdijk

Als we aan de trek of migratie van dieren denken, denken vele mensen aan de grote kudden gnoes en zebra's die in Afrika over de uitgestrekte grasvlakten zich verplaatsen naar gebieden waar het gras toch iets groener is dan waar ze zijn. Hoe zegt men het weer, dat het gras altijd groener lijkt Maar je moet niet altijd naar Afrika gaan om spectaculaire beelden te zien van wild-life migratie.

Op de Scheldedijk in de Hobokense Polder kan je 2 maal per jaar de migratie van vogels bewonderen. In de herfst gaan onze broedvogels op de wieden om in het zuiden de winter door te brengen. Maar in de lente komen ze massaal terug om hier in onze contreien aan gezinsuitbreiding te doen.

Wanneer begin maart de natuur stilletjesaan ontwaakt uit zijn winterslaap, en bij het prille lentezonnetje de knoppen aan de bomen ontluiten en de eerste bloemen verschijnen, verlaten de wintergasten als kramsvogels,

koperwieken en kepen onze parken en tuinen om in het hoge noorden te gaan broeden. Ook op de plassen en meren zien we dat de wintertalingen, pijlstaarten en zaagbekken vertrokken zijn naar hun zomerverblijf in het noorden.

Dit is ook de tijd dat onze inheemse broedvogels hun opwachting maken. De meeste van hen hebben er een gevaarlijke reis van enkele duizenden kilometers opzitten. En ze moeten dan direct hier aan de slag om hun territorium te verdedigen en nest te bouwen, om aan een hopelijk succesvol broedseizoen te beginnen.

Op verschillende trektelposten wordt deze vogeltrek, van zangvogels, waadvogels, eenden en niet te vergeten roofvogels, geobserveerd en in kaart gebracht door de tellers. Onze Vogelwerkgroep ARDEA organiseert voor de 18e keer deze lentetrekellingen op de Scheldedijk in de Hobokense Polder.

Naargelang de windrichting, kunnen ook meer zeldzamere exemplaren

zoals visarend, rode en zwarte wouw, havik, lepelaars en grote en kleine zilverreiger passeren.

Als afwisseling gebeurt het wel eens dat op de Schelde een zeehond voor animo zorgt. En Pedro de geelkopcaracara zal ook wel af en toe op het toneel verschijnen.

Al de verzamelde gegevens van de trektelposten samen geven de beleidsmakers en wetenschappers een duidelijker beeld van hoe het gesteld is met ons milieu en klimaat.

Praktisch:

We beginnen dit jaar op zaterdag 25 maart om 8 u en tellen ieder weekend tot 23 april.

Hou wel het blog van ARDEA in het oog, want bij slecht weer gaat de trekelling niet door. Ook Covid 19 maatregelen kunnen roet (virussen) in het eten gooien.

Iedereen, kenners, beginners en geïnteresseerden zijn steeds van harte welkom. Tijdens deze dagen komen we dikwijls ogen te kort.

Het grote Vogelweekend op 28 en 29 januari

Net als Tine Embrechts zin in een zenmoment?

Turf dan op 28 en 29 januari de tuinvogels die bij jou neerstrijken.

Voor jou levert het 15 minuten vol verwondering op, voor Natuurpunt waardevolle data voor het grootste vogelonderzoek van Vlaanderen.

Kijk zeker eens op de website van

Natuurpunt en ontdek hier hoe je aan de slag kan om de vogels te lokken naar jouw tuin en ze te herkennen: www.natuurpunt.be/het-grote-vogel-weekend

Wil je meer weten over die gevederde passanten? Des te meer je over hen te weten komt, des te meer plezier je beleeft tijdens het vogels kijken.

Start met een **gratis online cursus** en kom in 10 boeiende lessen meer te weten over de meest voorkomende tuinvogels in Vlaanderen. Je krijgt ze te zien én te horen. Je ontvangt 1 les per week. Zo kan je de soorten die je in een les ontdekt, ook rustig spotten in je tuin.

www.natuurpunt.be/pagina/gratis-online-cursus-tuinvogels-vlaanderen

Natuurpuntbier Hobokens Wild

Wild bier van Hoboken

Geniet van ons artisanaal gebrouwen bier en steun de prachtige natuur van de Hobokense Polder

Bestel nu uw bierpakket als origineel geschenk of gewoon ... lekker voor uzelf
Verkrijgbaar in 3 wilde biertypes:

fris en vol **Blond**
(6,5% Alc.)

kruidige **Tripel**
(8,0% Alc.)

warm winters **Amber**
(9,2% Alc.)

per soort of mix
in pakket van 6 of 12

Bestel nu via onze webshop: www.hobokensepolder.be/shop

Natuurpunt
Hobokense Polder

Afhaalpunt in Hoboken

Meer info: hobokenswild@hobokensepolder.be

Hobokens Wild wordt geschonken
in CC Moretus, de Novonov en
Klimzaal Blok

Sierlijk bierglas met opdruk
van het logo "Hobokens Wild"
Prijs 5 euro

Meer info op

www.hobokensepolder.be/hobokenswild
hobokenswild@hobokensepolder.be

Ook te koop als GESCHENKPAKKET:
5 bierflesjes en 1 glas: 21 euro !!!

Wil je heerlijk Hobokens Wild aankopen?
zie www.hobokensepolder.be/shop

Vogelwaarnemingen – Regio Zuid Antwerpen

augustus - september - oktober 2022

Luc Van Schoor

Gedurende deze 3 maanden werden 3138 waarnemingen ingevoerd op waarnemingen.be.

In vergelijking met de lenteperiode is dat minder dan de helft. Hierbij ontbreken wel een aantal vogelwaarnemingen vanaf de telpost Hobokense Polder langs de westrand van het AR-DEA werkingsgebied. (Linker Schelde-oever/Burcht).

Onder de 237 waarnemers prijkt Pierre Blockx als primus met 770 waarnemingen, gevolgd door de nieuwelings Natuurland Zuidrand Antwerpen met 136 waarnemingen en Maarten Mortier met 126 waarnemingen.

Op de Ardea website kan je dagelijks de ingevoerde waarnemingen bekijken via

www.hobokensepolder.be/vwg-ardea/waarnemingen.html

Purperreiger- Foto: Joachim Pintens

17de Herfsttrektellingen Hobokense Polder

Met slechts een totaal van 56.715 getelde vogels, met een gemiddelde van ca 66 ex per uur (64% tov 2021) behoren de voorbije herfsttrektellingen tot de minst talrijke sinds de start van de verslagen in 2013. Het aantal vinken, spreeuwen, aalscholvers en lijsters lag beduidend lager.

Mogelijk hebben we 2 of meer top-trekdagen gemist maar of dat alleen dit lage aantal verklaart, is zeer twijfelachtig. Gelukkig werd ons geduldig waarnemen beloond met de eerste koereiger en vale gierzwaluw als nieuwe soorten op de telpost. Uitschieters waren verder ook velduil, grote pieper, duinpieper, grote zaagbek, brilduiker en zwarte specht. We noteerden nieuwe dagrecords voor boomleeuwerik (39 ex) en watersnip (9 ex). Vermeldenswaardig zijn tevens de 12 grote lijsters en de 3 ringmus-sen, beiden schaarse doortrekkers, die op 1 oktober langs de telpost vlogen.

Soortenbespreking

In dit overzicht bespreken we **39** van de **144** ingevoerde soorten

We verwelkomden 3 nieuwe soorten: Alpengierzwaluw (eerste zekere waarneming), koereiger en vale gierzwaluw. Volgende soorten werden niet opgenomen omwille van onzekere of verkeerde determinatie: zilverplevier 4 ex langs plas Polderbos Hobokense Polder en raaf, zittend op een vangrail langs oprit Ring Antwerpen.

Nadat er tijdens de trektelling Hobokense Polder op 9 oktober eerder al 4 **kleine zilverreigers** doortrokken, vloog er voor de middag een **koereiger** noordwaarts over de Schelde, als nieuwe soort op onze telpost (LVS, WDW).

Een groepje van 9 **grote zilverreigers** vloog op 11 september over Groenenhoek/Hemiksem (PH).

5 juveniele **purperreigers** trokken op 11 september thermiekend zuidwest-

waarts over Fort V en omgeving/Edegem (WVA).

Gedurende deze periode vlogen in totaal 93 **ooievaars** zuidwaarts over onze regio:

6 ex op 28 augustus over Hoboken (HSi).

19 ex op 10 september over Edegem (WVA).

29 ex op 11 september over Edegem (WVA) en 7 ex over Hoboken (JDB).

30 ex op 18 oktober over Hoboken (JDB).

12 ex op 19 oktober over Kasteel Cleydael-Aartselaar (FMI).

Tussen 21 augustus en 20 september vlogen op 5 dagen tijd in totaal 19 **lepelaars** langs de Schelde in Hoboken (DJ, JPo, LVS, JDB).

Op 19 oktober trok een groepje van 8 **toendrarietganzen** zuidwaarts langs telpost Hobokense Polder (MM en VS).

Een wijfje **brilduiker** vloog op 21 oktober langs de telpost (MM, DJ, LVS) en

2 wijfjes grote zaagbek op 11 oktober (MM, LVS).

Van 2 augustus tot 11 september vlogen in totaal min. 25 **wespendieven** over onze regio (DJ, JPo, RDL, PH, JDB, WVA, JJE, JDu, MM, SD).

Een **rode wouw** vloog op 11 augustus oostwaarts over Hove (MRa) en 1 ex trok westwaarts over Hoboken op 19 oktober (JDB).

Op 31 oktober vloog een wijfje **blauwe kiekendief** langs telpost Hobokense Polder (MM) en dezelfde dag ook een mannetje over Frijthout-Hove (SVB, JCe).

Een juveniele **steppenkiekendief** trok zuidwestwaarts over Frijthout/Hove op 31 oktober (SVB, JCe).

Op 21 september en 8 oktober werd een overvliegende **havik** gespot in Hove (JDU, JCe).

Solitaire **visarenden** trokken zuidwaarts door op 3 september in Hoboken (JDB),

op 10 en 29 september over Edegem (WVA)

op 1 oktober langs telpost Hobokense Polder (LVS, WDW)

op 2 oktober over Frijthout-Hove (JCe) en op 9 en 12 oktober tijdens de trektellingen Hobokense Polder (LVS, WDW, MM).

In oktober werd 5 x een overvliegend **smelleken** gespot, 1 wijfje op 3 oktober over Frijthout/Hove (JCe) en op 6, 19, 21 en 31 oktober telkens 1 ex over Hoboken en langs de trektelpost Hobokense Polder (LVS, JDB, DJ, MM).

Een groepje van 5 **bontbekplevieren** vloog op 30 september langs de trektelpost Hobokense Polder (LVS).

Op 4 augustus trok 's avonds een roepende **bosruiter** over Hoboken (JPo).

De enige waargenomen **velduil** vloog langs de trektelpost Hobokense Polder op 27 oktober (MM).

Zeer bijzonder tijdens deze periode waren zeker de eerste waarnemingen van **vale gierzwaluw** in onze regio. Deze soort broedt van het Middellands zeegebied tot de Perzische Golf. West-Europa beleefde in oktober de grootste influx ooit van deze zuidelijke soort.

Terwijl onze gewone gierzwaluw in ok-

tober al in warm Afrika vertoeft, werden o.a. in Nederland en Vlaanderen minstens 12 ex gespot, waarvan zeker 3 in onze regio. Eén ex vloog op 24 oktober tijdens de trektelling een tijdje heen en weer boven de Hobokense Polder (MM, LVS, DJ) en op 25 oktober vlogen er 2 ex over de woonwijk Den Brandt (PBI) en over UA Campus 3-Eiken/Wilrijk (TDS).

Evenzeer opmerkelijk was de eerste zekere waarneming van een **Alpengierzwaluw** die op 28 oktober noordwaarts over Fort V/Edegem vloog (WVA).

Een mannetje **zwarte specht** vloog tijdens de trektelling op 11 oktober vanuit de Hobokense Polder noordwaarts over de Schelde (MM, LVS, DJ).

Grote pieper wordt de laatste jaren wat regelmatig als schaarse trekvoegel waargenomen. Op 28 september trok een roepende vogel over Fort V/Edegem (WVA) en op 21 oktober vloog een grote pieper over de Hobokense Polder tijdens de trektelling (LVS, MM, DJ).

Een **duinpieper** vloog roepend op 18 augustus over Edegem (WVA) en een tweede op 1 oktober, samen met enkele graspiepers, langs de telpost Hobokense Polder (LVS)

Vale gierzwaluw - Foto: Maarten Mortier

Tot 9 september pleisterden in totaal 11 **paapjes** in onze regio, met max. 5 ex op 1 september in Frijthout/Hove (JCe).

In oktober werden 9 doortrekkende **beflijsters** gespot met een dagmaximum van 4 ex langs de telpost Hobokense Polder op 1 oktober (LVS, JCe).

Op 10 oktober riep een **bladkoning** in een parkgedeelte, centrum Hove (JCe).

Een roepende **grauwe vliegenvanger** op doortrek werd op 13 september waargenomen in het Schoonselhof/Antwerpen (LVS).

Van medio augustus tot medio september pleisterden min. 7 **bonte vliegenvangers** in de Ardea regio, waarvan 3 ex in UA Campus 3-Eiken/Kleine Struysbeekvallei/Wirijk (FPV, JSi,) en tot max 4 ex op 31 augustus in centrum Hove (JCe).

Velduil - Foto: Guy Borremans

Een **Europese kanarie** vloog op 4 oktober langs Fort V/Edegem (WVA) en een mannetje op 12 oktober langs telpost Hobokense Polder (LVS).

Een **grote barmsijs** vloog roepend over Hoboken op 19 oktober (JDB).

Van eind september tot eind oktober werden in totaal 26 overvliegende **kruisbekken** geteld, waarvan max 16 ex op 29 september langs Fort V/Edegem (WVA) en 8 ex over Frijthout/Hove op 31 oktober (SVB).

Vanaf 11 september noteerden waarnemers in totaal 36 overvliegende **appelvinken** in de regio met als max een groep van 11 ex op 31 oktober langs Fort V/Edegem (WVA).

Tijdens de trektelling van 18 oktober vlogen 2 roepende **ijsgorzen** langs telpost Hobokense Polder (LVS).

Een roepende **ortolaan** vloog op 30 augustus over Frijthout/Hove (JCe).

Op 15 september en 22 oktober trok telkens een **geelgors** langs telpost Hobokense Polder (LVS).

Exoten

Pedro, het solitair mannetje **geelkop-caracara** bleef een trouwe gast langs de Schelde en omgeving Hoboken.

Solitaire **mandarijneenden** waren te zien in het Hof ter Linden/Edegem (WVA, CVG), Fort V/Edegem (TD, WVA), UZ Campus 3-Eiken/Wirijk (JKS) en Schoonselhof/Antwerpen (JB).

Telkens 1 **grasparkiet** in diverse pluimage passeerde de revue op 19 september in de Hollebeekvallei/Hoboken (Cr) en op 21 september in Edegem (WVA).

Een paartje **monniksparkieten** pleisterde op 7 oktober in een tuin de Hoboken (SJ) en vloog op 19 oktober langs de trektel-post Hobokense Polder (MM).

Zoogdieren

Na maandenlange afwezigheid werd op 27 oktober nog eens een **gewone zeehond** waargenomen op de Schelde langs telpost Hobokense Polder (MM).

Waarnemers

Cr	Christina
CVG	Chantal Van Gool
DJ	Danny Jonckheere
FPV	Ferran Pujol Villa
FMi	Francis Minnebo
JB	Jozef Bafort
JCe	Jan Celis
JDB	Jan De Bie
JD	Julien Dua
JJE	Jean-Jacques Espinos
JKS	Johan en Karin Steuperaert-Mels
JSi	Jos Simons
JPo	Jonas Pottier
LVS	Luc Van Schoor
MM	Maarten Mortier
MRa	Marc Raes
PBI	Pierre Blockx

Zwarte specht - Foto: Guy Borremans

PH	Peter Hofman
RDL	Rik DL
SD	Saskia Dendievel
SJ	Stuart Jervis
SVB	Steven Van den Bussche
TDS	Tiemen De Smedt
TD	Tom Daems
WDW	Walter De Weger
WVA	Wouter Van Assche

Deze handelaars ondersteunen Natuurpunt Hobokense Polder

Hartelijk dank aan onderstaande handelaars en bedrijven voor de financiële ondersteuning die we van hen krijgen voor de verdere ontwikkeling van ons natuurgebied

Aan Tafel bvba Fried Denayer	Pierre Van den Eedenstraat 47	2660 Hoboken	03 828 53 28
Beenhouwerij Van der Keere	Kapelstraat 39	2660 Hoboken	03 827 53 01
Blauwe Hond NV	Boombekelaan 1/B	2660 Hoboken	03 260 90 70
Broodjeszaak Bagatelle	Steynstraat 36	2660 Hoboken	03 825 47 44
Machineland Eyckerman	Kapelsesteenweg 127	2180 Ekeren	03 646 22 88
Rajo nv, machines voor groenzorg	Zonneke 6	9220 Hamme	052 49 73 12
Tuinaanleg Huylebroeck	Jules Pauwelstraat 50/52	2660 Hoboken	03 830 44 90
United Caps, plastieken dopjes	Schroeilaan 15	2660 Hoboken	03 830 40 00
Verzekeringen en beleggingen Alert NV	Kioskplaats 62	2660 Hoboken	03 827 31 50

Ardea aan het woord ...

Wanneer dit nummer uitkomt, zijn we met de ARUW- ploeg aan de wintercontrole bezig van de broedkasten. Dit wil zeggen de bezette kasten uitkuisen en voorzien van een verse bodemlaag. Dit is niet altijd even proper werk omdat de jonge uilen geen wc hebben in hun broedkast. De ouders doen hun behoefte meestal buiten. Af en toe komen we toch een wintergast tegen wat het dan weer leuk maakt. Ongeringde vogels worden geringd zodat we in het nieuwe seizoen 2023 weer informatie kunnen verzamelen en doorgeven voor onderzoek. De kasten die niet bezet waren, worden gecontroleerd of ze nog kunnen voldoen voor het nieuwe jaar, indien dit niet is, worden ze vervangen. Zo zijn er tijdens de afgelopen timmerdag 7 kasten gemaakt voor steenuil. Er waren 2 jonge kerels aanwezig genaamd Loic en Yannis die hun beste beentje hebben voorgezet, waarvoor hartelijk dank. We hopen ze in de toekomst zeker eens terug te zien tijdens de Nacht van de steenuil, of een excursie.

De winter treedt weer in, het einde van het jaar is in zicht. Ik wens jullie alvast fijne feestdagen.

Gierzwaluw - Foto: Kathy De Lange

Voor 2023 staan er alvast heel wat excursies en evenementen op het programma.

Ook al onze activiteiten als vrijwilliger gaan verder, **al zoeken we nog steeds jonge mensen** die wat kleine fakkels willen overnemen om onszelf wat te ontlasten: een administratieve taak, hulp hier en daar bij het opzetten of afbreken van een activiteit, organiseren, of nog iets anders, er zal wel iets zijn dat jij kan doen.

Om onze kennis bij te houden en bij te leren gaan we ook naar contactda-

gen. Daar komen specialisten aan het woord waar we toch elk jaar wat van opsteken en kunnen gebruiken in onze afdeling. Op 19/11 werden we zelf onverwacht gevraagd in te vallen om een voordracht te geven op de steenuil contactdag van Natuurpunt. Achteraf kwamen er heel wat mensen meer info vragen of me bedanken voor de mooie beelden van onze fotografen. In 2023 gaat de steenuil contactdag door op 18 november te Sint-Truiden.

Maar niet alleen voor de steenuil is er zo'n contactdag. Zo was er de eerste gierzwaluwcontactdag in Leuven, van kerkuil is er elk jaar een weekend te Turnhout en waarschijnlijk komt er ook een weidevogelcontactdag.

In de toekomst ben ik ervan overtuigd dat er nog meer specialisatie dagen komen over de verschillende soorten vogels. Als vogelwerkgroep juichen we dit zeker toe en zijn dan ook aanwezig waar mogelijk. Veel mensen komen samen, ervaringen worden gedeeld, problemen besproken zodat we nadien met meer kennis de vogels kunnen helpen. Sommige mensen wensen zich te specialiseren in 1 soort vogel, anderen willen bv de roofvogels doen, nog anderen willen alles volgen. Als vogelwerkgroep ben je heel blij met al deze mensen, want zij zijn dan de specialisten waar wij op verder kunnen bouwen, waar we raad en ondersteuning kunnen vragen waar nodig.

Klaar om op te hangen ... - Foto: Eddie Schild

We kunnen deze mensen (vrijwilligers) niet genoeg bedanken voor al hun vrije tijd die ze hierin steken. Dank, dank, dank !!!

Via de stad hadden we te horen gekregen dat er een renovatie van de basisschool EDISON was te Hoboken waar er gierzwaluwnesten waren.

Verschillende mensen van Ardea met Walter De Weger als trekker hebben dit project opgevolgd. Samen met gierzwaluwspecialist van het APUS team Johan Kempeners en de boswachter van ANB Lucas Bergmans hebben ze verschillende vergaderingen gevolgd met de bouwheer.

De bestaande voorzetkasten werden tijdelijk verplaatst, ondertussen is de gevel zo hoog opgebouwd dat ze nieuwe nestkasten in de muur hebben kunnen inbouwen.

Dus voor het nieuwe broedseizoen zal hopelijk alles in orde moeten zijn al zullen de werken waarschijnlijk nog niet afgerond zijn. Dit project zal zeker verder worden opgevolgd, ook de bezetting van de kasten zal gemonitord worden.

De Belgische Vogeldag vindt dit jaar na onderbreking van corona plaats op zaterdag 21 januari, zie in dit nummer voor meer info. Ook de Nacht van de steenuil zal dit jaar doorgaan: zeker een aanrader voor gezinnen met kinderen !

Eddie Schild

Een aanrader! Filmvoorstelling **Onze Natuur in Aartselaar** Vrijdag 17 februari om 20 u

Van het Zwin aan zee tot diep in de Ardennen: met Onze Natuur tonen we het wilde België in volle glorie.

Wij Belgen zijn van nature bescheiden. Maar wat betreft onze natuur is dat absoluut nergens voor nodig: je hoeft nog maar even op safari in je achtertuin te gaan om te beseffen dat wij ook in eigen land omsingeld zijn door sensationele, wilde natuur. We mogen dus best trots zijn op wat er bij ons allemaal leeft en groeit!

Daarom stuurde Hotel Hungaria 3 jaar lang twee filmploegen op pad om de wildste, mooiste, ontroerendste, indrukwekkendste natuurbeelden in België vast te leggen. Prachtige verhalen over bekende en onbekende dieren die verwondering opwekken en de liefde en het respect voor onze natuur vergroten. Daarbij konden ze rekenen op de steun van Natuurpuntvrijwilligers en -medewerkers. Ze toonden de filmcrew waar ze de mooiste opnames konden maken van al die plant- en diersoorten en begeleidden hen op het terrein, waaronder in verschillende Antwerpse natuurgebieden, zoals o.a. de Hobokense Polder.

Het eindresultaat is adembenemend mooi.

Onze Natuur op groot scherm ... Da's kijkplezier mét kippenvel-garantie!

Afspraak in CC 't Aambeeld, Della Faillelaan 34 te Aartselaar. Deuren om 19.30 u.

Tickets zijn verkrijgbaar aan 6 euro

aan de balie van het CC tijdens de openingsuren of via de webshop bit.ly/onzenatuur. **Snel reserveren is de boodschap!**

De vertoning van deze prachtige natuurfilm is een samenwerking tussen Natuurpunt Aartselaar, Gezinsbond Aartselaar en Velt Zuid Antwerpen met ondersteuning van Markant.

Onze zoogdieren

Relatie tussen top-predatoren: vos, wolf, lynx en jakhals

Bert Mertens

landschappen en ook dichterbij de mens. De discussie die blijft is of het nu wel degelijk de wolf en de lynx zijn die de vossen doden, of dat de vossen er voor kiezen om weg te trekken of deze gebieden te vermijden. In de studie, uitgevoerd in Wit-Rusland, zag men de populatie van lynx toenemen van 5 - 15 naar 60 - 80 exemplaren (1995 - 2017). In diezelfde periode varieerde de wolvenpopulatie sterk; 6 tot 14 roedels

en 27 tot 70 wolven (verder daarover meer). Bij vossen zag men een omgekeerd beeld, zij waren bij het begin van de studie aanwezig met een dichtheid van 50 – 70 individuen per 100 km², waar er tegenwoordig nog slechts 5 – 8 individuen zijn per 100 km².

In het Paazierrie woud en het Naliboki woud heeft men maar liefst 64 vossen voorzien van een radiatag (een gps laten we zeggen). Meer dan de helft van deze dieren (34) zijn ofwel door wolven of door lynxen gedood. Uit verder onderzoekmateriaal heeft men ook kunnen concluderen dat een lynx op een jaar zo'n 23 vossen doodt. Een wolf zou op een jaar een 13 vossen doden. De impact op de vossenpopulatie blijft echter beperkt. Onze vos kan zich makkelijk aanpassen en het is ook bekend dat hij 'verliezen' kan compenseren door de grootte van zijn nest aan te passen, m.a.w. zijn nesten

Dit is voor mijzelf het boeiendste literatuur onderzoek geweest. Ik heb artikels en publicaties verschillende keren moeten doorlezen vooraleer de realiteit tot mij doordrong. Ik wilde wel eens weten wat nu de relatie is tussen deze top-predatoren die aanwezig zijn in ons land of die aan de grenzen staan te kloppen om binnen te komen. Dit zijn natuurlijk in eerste instantie de wolf, maar ook de lynx en de oprukkende jakhals en daarnaast de kleinste van de groep, de vos.

Van deze 4 is de vos de kleinste en dat mag dan ook blijken. Hij is diegene die het makkelijkst menselijke omgevingen opzoekt om voedsel te vinden. Indien er strijd is voor territoria moet hij het ook als eerste afleggen tegenover (voornamelijk) de wolf en de jakhals. Ook de lynx heeft impact op het vossenbestand en kan een populatie decimeren of elimineren uit zijn territorium. Vossen verkiezen in deze omgeving eerder om aan de rand van het bos te leven in meer afwisselende

worden groter, er worden meer jongen geboren.

Ook de jakhals moet het snel afleggen tegen de wolf. Alhoewel een numeriek overwicht dan weer in het voordeel speelt van de jakhals. Echter, ook hier bemerken we meer en meer opportunistisch gedrag bij de jakhals wanneer er wolven in de buurt zijn. Er is al heel wat gedocumenteerd materiaal waarbij jakhalzen de bebouwing opzoeken. Echter een afdoend onderzoek over de interactie met onder meer de wolf heb ik hier niet kunnen terugvinden.

Photos 14.3 and 14.4. Wolf pups that were killed by lynxes in August and September, Naliboki Forest. Photos by Vadim Sidorovich

En als we dan de overige 2 soorten bekijken zullen de meesten onder ons ongetwijfeld al gauw aangeven dat het sowieso de wolf is die de uiteindelijke top-predator is t.o.v. de lynx ... Je moet je wel voorstellen dat een volwassen mannelijke lynx

niet zoveel kleiner is dan een vol-groeide wolf ... geen klein beestje dus! Hiernaast een opname op dezelfde plek van een mannelijke lynx en een volwassen wolf op exact dezelfde plek ... gewoon om maar een idee te geven tussen deze hondachtigen en katachtigen.

Niet dus. In een onderzoek in Wit-Rusland (Naliboki woud en het Paazierrie woud) onderzocht men wat de impact was op het voorkomen van de lynx naar aanleiding van de uitbreiding

en toename van de wolvenpopulatie ... De verwachte resultaten werden niet bevestigd ... integendeel. Men vond wel dat wolf en lynx goed in hetzelfde gebied samen kunnen leven, en daarbij bleek niet dat ze elkaar opzochten of elkaar vermijden. In gebieden waar veel lynxen voorkwamen (en dat zijn er toch wel wat in Belarusia of Wit-Rusland), bleek dat de lynx de bepalende factor was. Meer zelfs, daar waar de meeste wolvenpopulaties redelijk standvastig waren, bleken die in gebieden met veel lynxen zeer mobiel en onstandvastig te zijn ... Er werd in de periode 1995 – 2017 geen enkele lynx geregistreerd die door

een wolf zou zijn gedood. Echter er zijn in dezelfde periode wel jonge en vrouwelijke wolven teruggevonden die door lynx zijn gedood. Er is via camera-tracking ook ontdekt dat wolven geen lynxen volgen, maar wel omgekeerd. Lynxen blijken wolven soms te achtervolgen en ook worden nesten en schuilplaatsen geïnspecteerd.

Tijd voor een doorgedreven onderzoek dus. En daar heeft ook Jan Gouw van het INBO aan meegewerkt. Men is uiteindelijk tot de constataatie gekomen dat de wolf best veel schrik heeft van de lynx. De lynx daarentegen ligt niet echt wakker van de aanwezigheid van een wolf. Men heeft dit aan de hand van beeldmateriaal kunnen onderbouwen en bewijzen. Daar waar wolven op jacht gaan (in groep) en ze komen voorbij een spray (waar de lynx een geurvlag heeft afgezet) van een lynx, blijkt hun gedrag onmiddellijk te wijzigen, ze worden oplettender, snuffelen meer en vertragen ... soms gaat men ook een volledig andere richting uit. Dit terwijl een lynx niet eens de moeite doet om een spray van een wolf te onderzoeken.

Via cameravallen heeft men ook kunnen vaststellen dat lynxen wolven aanvallen (geen roedels, maar wel wolven die er op hun eentje op uit gaan). Dramatisch zijn de beelden waarop te zien is dat een mannelijke lynx een volwassen wolf aanvalt en met de klauwen de buik van de wolf openrijt ... exit wolf.

De onderzoekers hebben hun stelling en hypothese moeten bijwerken en het blijkt nu dus dat in gebieden waar lynxen voorkomen, het dus de lynxen zijn die bepalen wat er in hun territorium gebeurt ... de aanwezige wolven zijn schichtiger en zullen makkelijker op zoek gaan naar ander geschikt terrein in plaats van hun jongen in een dergelijke vijandige omgeving groot te brengen. Wolven vallen dus regelmatig ten prooi aan lynxen.

Wat betekent dit voor ons en België? Niet zoveel denk ik. Als mens moeten we zeker niets vrezen, al deze dieren zijn zo schuw dat we heel blij mogen zijn om er eentje te zien te krijgen. De jakhals zal zeker niet ver van onze grenzen staan en we kunnen

elk ogenblik wel waarnemingen verwachten. Er zijn meldingen van lynx in de Voerstreek (vermoeden) en zekere waarnemingen in het zuiden van het land (Semoisvallei). Echter er is geenszins sprake van voortplanting, laat staan van vaste territoria. Bovendien is de dichtheid van wolven ook nog zo mager dat een dergelijke confrontatie haast niet zal voorkomen. Bovendien is het ook heel onduidelijk wat de aanwezigheid is van de wolf in het zuiden van België. De jachtlobby is er heel sterk en er is weinig toezicht ... Het is bovendien verrassend te bemerken dat er in Vlaanderen 'veel' meer wolven zitten (8) dan in Wallonië, dit terwijl Wallonië eigenlijk veel interessanter zou zijn voor deze soort ... so it ... de toekomst zal het leren. Maar wil je de Big 3 waarnemen en interacties zien tussen deze soorten, dan zal je de eerste jaren toch naar Oost-Europa moeten reizen. Onze vos moet voorlopig nog niets vrezen, maar best wel op zijn hoede zijn.

Maar als wij praten over een top-predator, dan is dit in Europa zeer zeker, en met stip, de lynx! Jammer voor de hondenliefhebbers, maar deze kat is er echt geen om zonder handschoenen aan te pakken.

Foto's ontleend aan Unknown Eurasian lynx lynx lynx:
New findings on the species ecology and behaviour

Photos 11.3 and 11.4. Beaver and pine marten that were killed and partly eaten by lynx, Naliboki Forest. Photos by Jan Gouwy.

(Vadim Sidorovich, Jan Gouwy and Irina Rotenko)
(Minsk, Chatyry Chverci – 2018)

Noot van de redactie:

Deze bijdrage van Bert Mertens was de laatste in een boeiende reeks, verspreid over vele jaren, over de zoogdieren

- ✓ die voorkomen in en nabij de Hobokense Polder
- ✓ die intussen België bereikt hebben of toch heel dicht onze landsgrenzen naderen.

We danken Bert voor deze prachtige reeks en wijden als eerbetoon aan hem de wedstrijd-pagina hiernaast aan de door hem besproken zoogdieren.

Vacature voor natuurgidsen. Word jij onze nieuwe vrijwilliger?

Maandag 5 december jl was Natuurpunt Hobokense Polder aanwezig op het Vrijwilligersforum, georganiseerd door de Dienst Seniorenwerking van het district Hoboken.

Kandidaat-vrijwilligers konden via een speeddate-systeem kennis maken met de ca 15 aanwezige verenigingen. In een kort gesprek konden we peilen naar de voorkeuren en konden we onze eigen noden kenbaar maken.

We konden op een grote belangstelling voor Natuurpunt rekenen, vooral voor hulp bij het natuurbeheer en onze info- en bierstanden.

Een onderdeel van onze werking kwam echter minder aan bod. Er worden de laatste jaren heel veel **geleide wandelingen** aangevraagd in ons prachtig natuurgebied de Hobokense Polder door zowel verenigingen als scholen.

Onze coördinator Annie Van Zwieten zorgt er punctueel voor dat alle aanvragen met de nodige zorg behandeld worden: gidsen zoeken, administratie verzorgen, contacten met de aanvragers ... Dank hiervoor, Annie.

Maar ... Ons gidsencorps is eigenlijk niet groot genoeg om aan al die aanvragen te kunnen voldoen.

Ben jij de persoon die wat vrijetijd heeft en die enige pedagogische of inhoudelijke voorkennis heeft?

Of ben je bereid om een korte opleiding te volgen om bijv met schoolkinderen op stap te gaan?

En uiteraard voorzien we een soort "stage": je kan een aantal keren met onze gidsen meestappen om het gebied goed te leren kennen en om de eenvoudige "knepen van het vak" te leren.

Interesse?

Neem contact op met Annie,
wandelingen@hobokensepolder.be

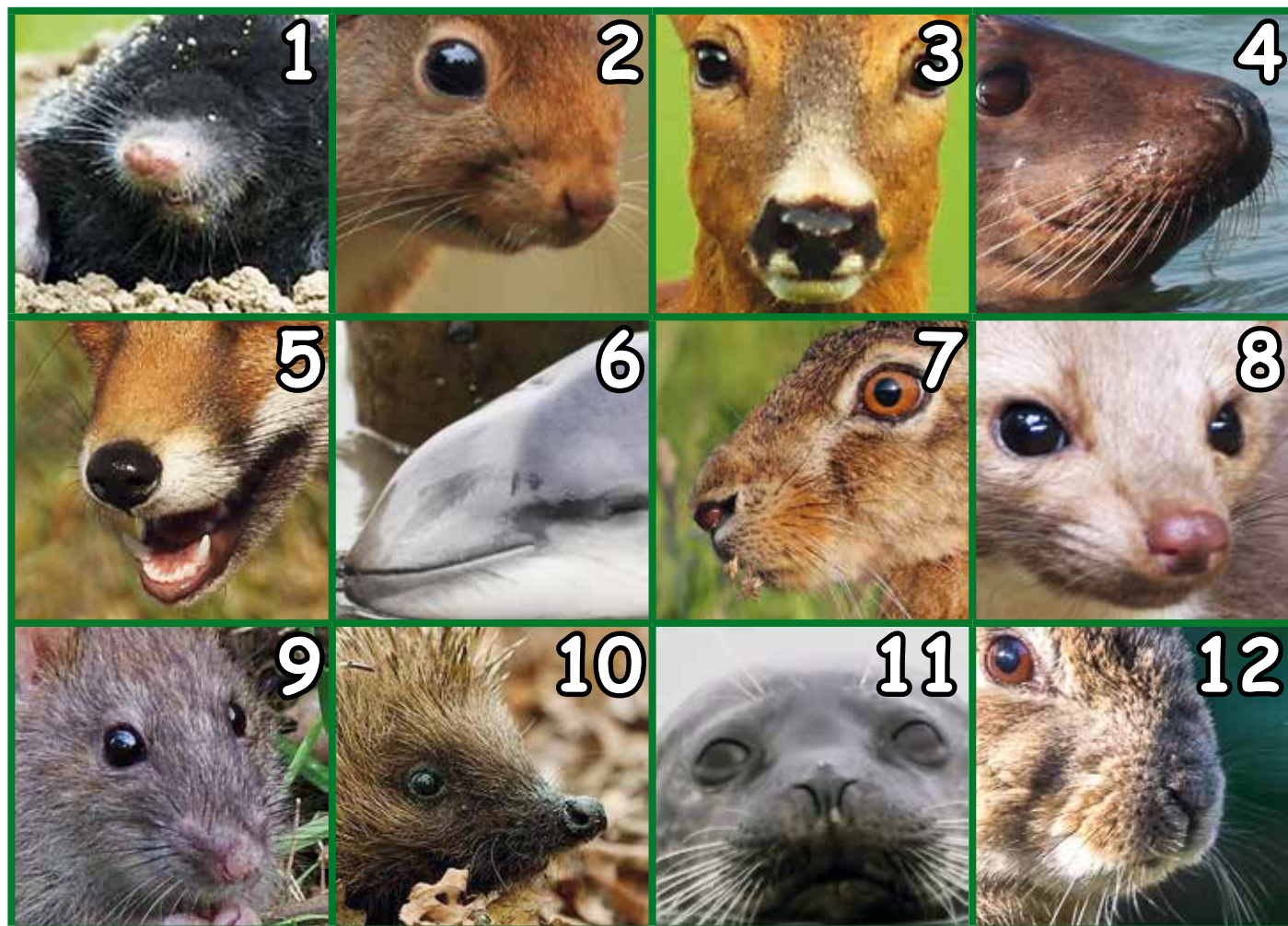
Herken de zoogdiersnuiten en win een prijs

Weer eens iets anders. Hieronder zie je twaalf snoetjes van zoogdieren door Bert Mertens in vroegere Polderbladen beschreven.

Mail de namen van de 12 zoogdieren met het juiste nummer ten laatste 28 februari met je naam aan ria.thys@telenet.be.

Tussen de juiste inzendingen wordt een leuke natuurprijs verloot.

Hint: we geven je 14 zoogdiernamen: vos, egel, hermelijn, gewone zeehond, konijn, steenmarter, ree, bosmuis, haas, bruine rat, eekhoorn, gewone bruinvis, grijze zeehond, mol.

Wedstrijd oktober 2022

De vorige opdracht kon heel wat lezers bekoren. Zij ontdekten waar de foto's genomen zijn in de Hobokense Polder.

Hierbij de juiste antwoorden:

A9 - B10 - C3 - D1 - E7 -
F6 - G5 - H8 - I2 - J4

Uit de ingezonden juiste oplossingen werd bij loting een winnaar getrokken:

Fiona Saey

Zij is de prijswinnares van 2 gratis tickets voor de voorstelling KIIK van Begijn Le Bleu op 24 maart in het Gravenhof.

We kregen deze leuke foto doorgestuurd van Lara (3 jaar) en Ivan (7 jaar) Loquet met de mededeling: Het eerste waar onze kindjes naar kijken als het Polderblad in de bus valt, is: welke wedstrijd staat er nu in ... Een stimulans voor ons om dit gegeven nog lange tijd aan te bieden.

Activiteitenkalender

Zo 15 jan	Polderborrelwandeling/Nieuwjaarsdrink
Do 19 jan	Bestuursvergadering CC Moretus
Zo 29 jan	Bustocht Zeeland
Zo 12 feb	Ganzen in de Noorderkempen
Do 16 feb	Bewegingsvergadering CC Moretus
Zo 19 feb	Ringsessie zangvogeltjes
Zo 26 feb	Knoppenwandeling Polder
Zo 5 ma	Zwerfvuilactie Hobokense Polder
Za 11 ma	Spechten in het Peerdsbos
Za 11 ma	Gezellig samenzijn en Alg. Vergadering
Do 16 ma	Beheervergadering CC Moretus
Za 18 ma	Slaapplaatstelling halsbandparkieten
Wo 22 ma	Europese orchideeën
Vr 24 ma	KIJK! - Begijn Le Bleu in Gravenhof
Za 25 ma	Nacht van de steenuil
Za 25 ma	Start lentetrekkingen Polderdijk

Natuurbeheer

Za 14 jan	Blikvelden
Zo 15 jan	Hobokense Polder
Zo 12 feb	Blikvelden
Za 18 feb	Hobokense Polder
Zo 12 ma	Blikvelden
Zo 19 ma	Hobokense Polder

Onze Goudklompjes werken elke woensdag in de Polder (behalve in broedseizoen) en dit van 9 u tot ca 13 à 14 u.

Voor info: contacteer Peter Van Elsacker, 0486 82 27 92 - peter.vanelsacker@skynet.be

Info natuurbeheer scholen: Diane De Clercq, diane.de.clercq@skynet.be, 0486 07 39 87

Artikels voor het volgende Polderblad - met verschijningsdatum 1 april 2023 - dienen bij de redactie te zijn op 28 februari 2023 (zie Colofon, blz. 2)